

Prop. 1 S (2025–2026)

I 2023 fikk vi vår første offentlige utredning om norsk tegnspråk – NOU 20:2023 *Tegnspråk for livet – Forslag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk*.

Utredningen peker på en rekke tiltak som er nødvendige for å sikre likeverdige tjenester, språktilgang og samfunnsdeltakelse for tegnspråklige i Norge. Mange av tiltakene er presserende – en vurdering Norges Døveforbund (NDF) fullt ut deler.

Etter at NDF gjentatte ganger har etterspurt oppfølging, la regjeringen fram en statusrapport i august 2025. Det var skuffende å se at kun 6 av 65 foreslåtte tiltak følges opp, mens flere av de mest akutte og bredt støttede forslagene er satt til side.

NDF ber derfor Stortinget sørge for at sentrale tiltak fra NOU 20:2023 følges opp i budsjettet for 2026, særlig innen områdene tolketjenester og statsautorisasjon for tegnspråktolker.

Kap. 605, post 01 – Driftstilskudd til NAV Tolketjenesten

Tolketjenesten er en grunnleggende forutsetning for døve, hørselshemmede og døvblinde personers rett til likestilt kommunikasjon og samfunnsdeltakelse.

NDF merker seg med bekymring at det ikke foreslås økte midler til NAV Tolketjenesten i budsjettet for 2026, til tross for at behovet for kvalifiserte tolker fortsatt er stort, og kapasiteten allerede i dag er presset. Uten en styrking av bevilgningene risikerer man lengre ventetider, redusert tilgjengelighet og brudd på lovfestede rettigheter.

Tiltak 20.6.2 – Spesialisering av tegnspråktolker

I NOU 20:2023 *Tegnspråk for livet* foreslås å etablere et nasjonalt tilbud for spesialisering av tegnspråktolker (tiltak 20.6.2).

Dette er avgjørende for å sikre høy faglig kvalitet og nødvendig kompetanse innen krevende tolkeområder som helse- og omsorgssektoren, politi og rettsvesen, høyere utdanning og politikk. I dag finnes det ingen strukturert ordning for slik faglig fordypning, noe som svekker både kvaliteten på tjenestene og rettssikkerheten for brukerne.

Anbefaling til komiteen

NDF ber Arbeids- og sosialkomiteen sikre at Kap. 605, post 01 styrkes med en øremerket bevilgning på 5 millioner kroner til å utvikle og etablere et nasjonalt tilbud for spesialisering av tegnspråktolker.

Midlene bør gå til utvikling av faglig materiale, undervisningsopplegg og vurderingsordninger, i tett samarbeid med relevante fagmiljøer og brukerorganisasjoner.

Dette vil bidra til å styrke kvaliteten i tolketjenesten, bygge opp nødvendig kompetanse og sikre et bærekraftig tjenestetilbud i tråd med intensjonene i NOU 20:2023 *Tegnspråk for livet*.

Kap. 671, post 72 – Utvikling av statsautorisasjonsprøve for tegnspråktolker

NDF anerkjenner og støtter at det er satt av midler til utvikling av en statsautorisasjonsprøve for tegnspråktolker. Dette er et viktig og etterlengtet tiltak som vil bidra til å profesjonalisere tolkeyrket og sikre kvalitet i tjenestene.

Samtidig er det behov for en tilleggssatsing på språktester mellom norsk tegnspråk og andre lands tegnspråk.

Bakgrunnen er at det fra 31. desember 2026 ikke lenger vil være tillatt å benytte ikke-kvalifiserte tolker, jf. tolkeloven.

Dette skaper utfordringer for døve innvandrere og flyktninger som i dag får bistand gjennom såkalte mellomtolker – døve personer som behersker både norsk tegnspråk og tegnspråket fra sitt hjemland. Uten en språktest og kvalifiseringsordning for disse, risikerer mange å stå uten tilgang til grunnleggende kommunikasjon og informasjon.

Problemstillingen er nærmere omtalt i NOU 20:2023 *Tegnspråk for livet*, særlig i punktene 8.2.2 og 18.3.4, der behovet for tiltak som fremmer språklig inkludering og likeverdige tjenester for denne gruppen utdypes.

Anbefaling til komiteen

NDF ber Arbeids og sosialkomiteen styrke Kap. 671, post 72 med en tilleggsbevilgning på 1 million kroner til utvikling av en språktest mellom norsk tegnspråk og andre lands tegnspråk.

Midlene bør forvaltes i samarbeid med IMDi og aktuelle tolkeutdanningsmiljøer, med oppstart innen tolking mellom norsk og ukrainsk tegnspråk, der behovet per i dag er størst. Ordningen bør deretter utvides til flere språk, som polsk, somalisk og kinesisk tegnspråk.

Tiltaket vil sikre døve innvandrere og flyktninger reell språklig tilgjengelighet, bidra til integrering og forebygge utenforskap – i tråd med intensjonene i NOU 20:2023 *Tegnspråk for livet* og tolkelovens mål om kvalitet og likeverdige tjenester.

Avslutning

Norges Døveforbund oppfordrer Stortinget til å ta et tydelig grep for å følge opp intensjonene i NOU 20:2023 *Tegnspråk for livet*. Ved å styrke tolketjenesten og utvide satsingen på autorisasjon og språktesting, sikrer vi reell likestilling, kvalitet og tilgjengelige tjenester for hele tegnspråksamfunnet. Dette er en investering i inkludering, rettssikkerhet og bærekraftige språklige rettigheter – i tråd med Norges forpliktelser etter FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD).